

Aan alle burgemeesters

i.a.a. de commissarissen van de Koning

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk

Kenmerk
2020-0000145773

Uw kenmerk

Datum **25 MRT 2020**
Betreft Impact Coronavirus

Geachte burgemeester,

Net na de oorlog schreef Claudius Prinsen – toenmalig burgemeester van Roosendaal – een boek getiteld, *De Burgemeester*. Daarin somde hij de vier eigenschappen op die hij cruciaal acht voor een goede burgemeester: 1) Wijsheid, 2) genegenheid, in de zin van betrokkenheid op de gemeenschap, 3) rechtvaardigheid, in de betekenis van ieder het zijne geven en 4) moed, in de zin van vóór de gemeenschap gaan staan bij dreigend gevaar. Met deze eigenschappen stijgen burgemeesters - 75 jaar na het schrijven van Claudius Prinsen – ook vandaag in deze zware tijd uit boven zichzelf.

Het Coronavirus en de maatregelen die het kabinet heeft genomen om de uitbraak van het Coronavirus in te dammen, hebben een enorme impact op ons land. U ervaart als geen ander de verstrekkende consequenties hiervan voor het functioneren van het dagelijks leven in uw gemeente en het lokaal bestuur. De uiteenlopende uitdagingen die deze crisis met zich brengt, vragen veel van u, de wethouders en raadsleden en alle medewerkers in uw gemeentelijke organisatie. U vervult daarbij als burgemeester een cruciale rol: door uw inwoners een hart onder de riem te steken en rust en verdraagzaamheid te vragen, maar ook door het verantwoordelijkheidsgevoel van uw inwoners aan te spreken zodat eenieder de overheidsmaatregelen naleeft. Ook van uw andere rollen als burgemeester wordt in deze periode veel gevraagd. Als eenhoofdig bestuursorgaan met bevoegdheden om ook in tijden van crisis de openbare orde te bewaken – met oog voor de overgang van bevoegdheden op grond van artikel 39 van de Wet Veiligheidsregio's. En als voorzitter van de raad en van het college, met een bijzondere verantwoordelijkheid voor de continuïteit van het bestuur en de rechtmatigheid van de besluitvorming. Daarbij wordt voor de uitvoering van de steunmaatregelen van het kabinet nog een extra beroep op uw gemeentelijke organisatie gedaan. Via deze weg spreek ik graag mijn steun en grote waardering uit aan u en allen die werkzaam zijn in het lokaal bestuur voor uw inzet in deze moeilijke periode.

In deze onzekere tijden tracht het Rijk zo veel als mogelijk ondersteuning te bieden aan het decentraal bestuur. Met deze brief voorzie ik u graag van

Datum

Kenmerk
2020-0000145773

informatie die van belang kan zijn bij het uitoefenen van uw taken in de komende periode.

Continuïteit van het bestuur en besluitvorming

Onder de huidige omstandigheden waarin het fysiek bijeenkomen zoveel mogelijk moet worden vermeden, vormt het komen tot besluitvorming van de raad een uitdaging op zichzelf omdat dit fysieke aanwezigheid van raadsleden in een vergadering behoeft. Dit terwijl uw gemeente belangrijke opgaven kent die via besluitvorming doorgang moeten kunnen vinden. Ik bereid daarom met spoed wetgeving voor waarmee het mogelijk wordt gedurende deze crisisperiode op digitale wijze rechtsgeldige besluiten te nemen. In afwachting van deze wetgeving treft u in de bijlage een aantal aandachtspunten die behulpzaam kunnen zijn bij het maken van verantwoorde keuzes ten aanzien van raadsvergaderingen en besluitvorming. Daarnaast is in de bijlage bij deze brief een informatieblad opgenomen over besluitvormingsprocessen bij de overheid, onder meer over beslistermijnen bij vergunningverlening. Dit biedt enkele handvatten voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. De toepassing ervan vergt uiteraard een afweging per geval.

Ook is het van groot belang om als gemeente de dienstverlening aan burgers en de uitvoering van raadsbesluiten zoveel als mogelijk voort te zetten, zodat vitale processen zoals aanbestedingen en vergunningverlening doorgang kunnen vinden. Dat is cruciaal voor onder meer het op gang houden van de woningbouw. Daarom zijn er vorige week door het kabinet ook afspraken gemaakt met de bouwsector over 'Samen veilig doorwerken'.

Bevoegdheidsverdeling bij (nadere) besluitvorming

Besluiten ter voorkoming van de verdere verspreiding van het Coronavirus worden in de huidige situatie niet langer door de burgemeester genomen, maar door de voorzitter van de veiligheidsregio op grond van artikel 39 Wet veiligheidsregio's. De voorzitter van de veiligheidsregio voert derhalve de regie. Maatregelen zoals door het kabinet genomen worden vervat in aanwijzingen aan de voorzitters van de veiligheidsregio's, op grond van artikel 7 Wet publieke gezondheid.¹ In aanvulling op de noodverordeningen die door de voorzitters van de veiligheidsregio's bekend zijn gemaakt, kunnen zij ook een specifiek noodbevel geven als dat bijvoorbeeld ter beperking van gevaar nodig is. Alleen voor onderwerpen die zuiver van lokaal belang zijn en buiten het bereik van de crisisaanpak met betrekking tot het Coronavirus vallen (waaronder de bepalingen in de noodverordening van de voorzitter van de veiligheidsregio), blijft de burgemeester wel zelf bevoegd voor de handhaving van de openbare orde (zoals het geven van noodbevelen), om zo lokaal maatwerk te leveren. Informatie over de crisis, waaronder de noodverordening COVID-19 van de voorzitter van de veiligheidsregio, de bijbehorende handhavingsstrategie en FAQ's, is te raadplegen via het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS).

¹ Volgend uit de maatregelen zoals afgekondigd door het kabinet op 23 maart jl. is een nieuwe aanvulling op de aanwijzing COVID-19 opgesteld. Deze is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Datum

Kenmerk
2020-0000145773

Aandacht en continuïteit zorg kwetsbare mensen

In deze tijd van sociale distantie is het belangrijk om als samenleving goed oog te houden voor kwetsbare mensen. Het feit dat zij nu vaker en langer thuis moeten zijn, vraagt veel van hen en hun omgeving. Gemeenten, aanbieders van zorg en maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol bij het onderhouden van het contact met deze mensen. Er zijn inmiddels ook veel mooie (burger)initiatieven om deze contacten op een verantwoorde (digitale) wijze vorm te geven waardoor kwetsbare mensen ondersteund worden en met hun vragen terecht kunnen. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de VNG maken afspraken die zijn gericht op continuïteit van zorg en ondersteuning en compensatie voor meerkosten die hiervan het gevolg zijn. Uw gemeente wordt hierover zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

Ontheffing venstertijden

Het kabinet heeft veel waardering voor wat de levensmiddelensector presteert op dit moment. Om op de korte en langere termijn de voedselvoorziening in Nederland goed te kunnen blijven organiseren is het verruimen van de venstertijden van groot belang. Hierdoor kunnen winkels beter bevoorraad worden. Vanuit het kabinet is over deze regelgeving contact gezocht met de VNG om te bespoedigen dat gemeenten de verzoeken om tijdelijke ontheffingen met voorrang oppakken. Er zijn inmiddels al veel gemeenten in actie gekomen om de verruiming van de venstertijden mogelijk te maken. Ik wil het belang hiervan nogmaals benadrukken.

Wet op de lijkbezorging

U heeft als burgemeester bevoegdheden op grond van de Wet op de lijkbezorging die relevant kunnen zijn in het kader van de uitbraak van het Coronavirus, zoals het uitstellen van de uitvaart. Actuele informatie over de gevolgen van de uitbraak van het coronavirus en uitvaarten vindt u op de website van de Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/uitvaarten>.

Verantwoording jaarstukken 2019

Ik kan mij voorstellen dat de besluitvorming ten aanzien van de jaarstukken 2019 die nodig is om aan wettelijke termijnen te voldoen onder de huidige omstandigheden onder druk komt te staan. Ik streef ernaar om zo spoedig mogelijk duidelijkheid te verschaffen aan gemeenten over de aan te leveren stukken en de aangepaste termijnen die zullen gelden voor de verantwoording.

Algemene Gelegenheid ('Lintjesregen')

Als burgemeester speelt u een belangrijke rol bij de jaarlijkse uitreiking van koninklijke onderscheidingen. Het Coronavirus heeft ook invloed op de aanstaande Algemene Gelegenheid die op 24 april plaatsvindt. Grote feestelijke bijeenkomsten waarop lintjes worden uitgereikt passen immers niet in de huidige situatie. In overleg met het Kapittel voor de Civiele Orden en het Kabinet van de Koning heb ik besloten de Algemene Gelegenheid te laten doorgaan op 24 april, zij het op een andere dan de traditionele wijze. De namen van de decorandi zullen net als andere jaren in een speciale editie van de Staatscourant op 24 april om 13 uur worden gepubliceerd. De burgemeester belt de gedecoreerde kort daarvoor

Datum

Kenmerk
2020-0000145773

om te melden dat een onderscheiding is toegekend. De onderscheidingen zullen op één nader te bepalen moment later dit jaar worden uitgereikt.

Belang van betrouwbare informatie

Het internet is een van de meest toegankelijke en invloedrijke middelen voor burgers om informatie tot zich te nemen en ook weer te verspreiden. Maar in deze snelle digitale is er soms weinig tijd deze te controleren op feitelijke (on)juistheid. Op verschillende manieren, via sociale media maar ook in brieven of via berichtendiensten, gaat er dan ook misleidende of onjuiste informatie over het virus rond. Bijvoorbeeld over de oorzaak, mogelijke remedies of maatregelen die de overheid neemt. Ik benadruk daarom de oproep van de minister-president om te vertrouwen op de kennis en ervaring van deskundigen zoals het RIVM en te blijven varen op het kompas van wetenschappelijke kennis en betrouwbare feiten. In algemene zin kunt u - in afstemming met de voorzitter van de veiligheidsregio - deze boodschap bekrachtigen in uw informatievoorziening door te verwijzen naar de communicatie van het RIVM en de Rijksoverheid om zo de eventuele impact van misleidende informatie te beperken. Graag vraag ik u om ook in deze tijd in uw communicatie zorg te besteden aan begrijpelijke taal, zodat voor al uw inwoners de boodschap duidelijk is.

Tot slot

Mocht u naar aanleiding van deze brief of anderszins vragen hebben over het functioneren van het lokaal bestuur in deze crisisperiode dan kunt u contact opnemen met de Directie Democratie & Bestuur, Afdeling Inrichting Openbaar Bestuur van het Ministerie van BZK, via info.openbaarbestuur@minbzk.nl. Wij werken continu aan actualisatie van onze informatievoorziening, mede aan de hand van uw signalen en vragen. Op www.lokale-democratie.nl, het kennisplatform voor de lokale democratie en het lokaal bestuur, vindt u informatie over het functioneren van de lokale democratie in het licht van de actuele vraagstukken die spelen door het Coronavirus.

Deze tijd vraagt om een groot aanpassingsvermogen van ons allen. Ze vraagt om nauwere samenwerking, afstemming en creativiteit, maar bovenal om een beroep op de eigenschappen die u al 75 jaar terug werden toegedicht: wijsheid, genegenheid, rechtvaardigheid en moed.

Ik heb er alle vertrouwen in dat u met deze eigenschappen in de hand de mensen in uw gemeente die ons juist nu nodig hebben goed blijft dienen, dat u de onderwerpen die aan uw zorg zijn toevertrouwd gewetensvol blijft behartigen en dat we elkaar blijven vinden waar nodig. Draag goede zorg voor uzelf, uw naasten en de kwetsbare mensen in ons land.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Raymond Knops

Datum

Kenmerk
2020-0000145773

Bijlage: Aandachtspunten ten aanzien van raadsvergaderingen en besluitvorming

- **Beleg geen fysieke vergaderingen voor de raad, tenzij dit noodzakelijk is voor de besluitvorming.** Ook raadsvergaderingen zonder publiek, wat is toegestaan mits de vergadering alsnog (live) wordt uitgezonden via lokale tv en/of internet, brengen grotere groepen mensen bij elkaar. Het niet laten doorgaan van raadsvergaderingen is bovendien een duidelijk signaal. Dit heeft ook de Tweede Kamer ertoe gebracht om de beraadslaging zo veel mogelijk schriftelijk voort te zetten en slechts indien dit strikt noodzakelijk is bij elkaar te komen.
- **Besluitvorming veronderstelt een fysieke raadsvergadering,** in een digitale raadsvergadering kan niet gestemd worden, zeker niet over personen (zoals de benoeming van wethouders). Echter, indien in een digitale raadsvergadering niemand stemming verlangt over een voorstel, dan is dat voorstel op grond van artikel 32, derde lid Gemeentewet aangenomen; voor stemmingen over personen is dit echter niet mogelijk, zie artikel 31 Gemeentewet. Voor de continuïteit van het bestuur is het wenselijk dat besluitvorming over voorstellen waarover geen discussie is, zoveel mogelijk doorgang vindt. Dit vereist heldere communicatie zodat de burgemeester zich ervan kan vergewissen dat geen enkel raadslid een stemming verlangt. De burgemeester kan in een digitale raadsvergadering vragen of een lid stemming verlangt of een termijn stellen waarbinnen de wens voor een stemming kenbaar wordt gemaakt. Hierbij is van belang dat dit enkel wordt toegepast op onderwerpen die geen uitstel kunnen lijden of waarover geen verschil van inzicht bestaat binnen de raad. Is de stemming wel gewenst, dan wordt de besluitvorming uitgesteld tot de eerstvolgende fysieke vergadering.
- **Quorum- en stemmingsvoorschriften** gelden ook nu voor fysieke vergaderingen. Als u een fysieke vergadering uitschrijft, moet meer dan de helft van de raadsleden aanwezig zijn om de vergadering door te kunnen laten gaan. Deze eis geldt niet indien het een tweede vergadering op grond van artikel 20, tweede lid, Gemeentewet betreft. Wat de stemming betreft, dient ieder raadslid voor zichzelf te stemmen: het is niet mogelijk om namens een afwezig raadslid een stem uit te brengen. Stemoverdracht is wettelijk gezien niet mogelijk gelet op het individuele mandaat van iedere volksvertegenwoordiger en het verbod op last.
- Laat de **reguliere collegetaken** zo veel als mogelijk **digitaal** doorgang vinden (voor het college is digitale besluitvorming, anders dan bij de raad, wel mogelijk), waarbij u desgewenst tevens gebruik kunt maken van bestaande of nieuwe mandaatconstructies. Indien wethouders binnen of met uitbreiding van hun mandaat collegebevoegdheden uit kunnen oefenen, kan de burgemeester zo veel als mogelijk beschikbaar blijven voor onder meer de afstemming in de veiligheidsregio. Gelet op de continuïteit van het bestuur verdient het aanbeveling dat de burgemeester en de locoburgemeester in ruime zin fysieke afstand tot

Datum

Kenmerk
2020-0000145773

elkaar houden en bijvoorbeeld niet dezelfde vergaderingen en bijeenkomsten bijwonen.

- Laat ook de **reguliere werkzaamheden** van uw gemeente zo snel en zoveel mogelijk **digitaal** doorgang vinden. Ik wijs daarbij op mogelijkheden om vergaderingen over bijvoorbeeld aanbestedingen, vergunningaanvragen of burgerparticipatie digitaal in te richten.

Informatieblad besluitvormingsprocessen (mede)overheden en uitvoeringsorganisaties

De maatregelen die zijn genomen ter bestrijding van het coronavirus stellen de samenleving voor grote uitdagingen. De gevolgen laten zich overal voelen, ook in het formele verkeer tussen burger en overheid dat wordt beheerst door het bestuursrecht. Uitgangspunt is dat werkprocessen waar mogelijk normaal doorgang vinden. Maar de situatie kan zich voordoen dat een besluitvormingsproces als geheel niet binnen de daarvoor gestelde (wettelijke) termijn kan plaatsvinden.

In dit informatieblad¹ staan handvatten voor zowel decentrale overheden, uitvoeringsorganisaties als de Rijksoverheid. Benadrukt wordt dat het informatieblad de aankomende tijd aangevuld kan worden, daar waar nodig. Wij stellen uw inbreng hierbij op prijs. Komt u in aanraking met nieuwe vraagstukken of heeft u vanuit uw eigen praktijk oplossingen of handreikingen bedacht, dan nodigen wij u uit om deze te sturen naar informatiebladbesluitvormingsprocessen@rijksoverheid.nl.

Het streven zou moeten zijn dat partijen onderling zoveel mogelijk coulant oplossen: door wederzijds begrip te tonen en nieuwe afspraken te maken. Hierbij past dat de overheid, zodra zich een situatie voordoet waarin het formele besluitvormingsproces niet tijdig kan worden afgerond, belanghebbenden daarover zo spoedig mogelijk informeert en probeert in onderling overleg tot afspraken te komen, bijvoorbeeld om een hoorzitting telefonisch in plaats van fysiek te doen plaatsvinden of op een Wob-verzoek later te besluiten indien het bijvoorbeeld door de fysieke afstand tot het werk onmogelijk is om de informatie tijdig te verzamelen en openbaar te maken. In deze moeilijke omstandigheden past het ook dat bestuursorganen zich coulant opstellen tegenover burgers die zich in een overmachtsituatie bevinden. In een periode waarin een deel van de voorzieningen in de samenleving is stilgevallen, zal een termijnoverschrijding sneller verschoonbaar zijn en niet aan de burger kunnen worden tegengeworpen.

Mochten in de komende periode situaties of omstandigheden aan de oppervlakte komen waarin langs de hieronder geschetste lijn(en) geen oplossing mogelijk blijkt, omdat bijvoorbeeld dwingende wet- en regelgeving zich daartegen verzet, dan zal apart worden bezien of daarvoor nadere regelgeving noodzakelijk is.

¹ Dit informatieblad is het product van een samenwerking tussen de centrale juridische directies van de verschillende ministeries (IHJZ) en mede gebaseerd op de notitie van Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn advocaten notarissen *Toepassing Awb in tijden van Corona*.

Op dit moment zijn de volgende onderwerpen opgenomen:

1. Verzoek om uitstel;
2. Opschorten wegens overmacht;
3. Verlengen beslistermijn;
4. Lex silencio positivo;
5. Dwangsom wegens niet tijdig beslissen;
6. Telefonisch horen;
7. Gebouwde omgeving.

1. Verzoek om uitstel

Het bestuursorgaan kan de aanvrager verzoeken in te stemmen met het opschorten van de beslistermijn gedurende een bepaalde termijn, op grond van artikel 4:15, tweede lid, onder a, Algemene wet bestuursrecht (Awb). Van belang is dat de instemming met uitstel schriftelijk moet zijn bevestigd door de belanghebbende of zonder twijfel moet kunnen worden afgeleid uit de gang van zaken. Het verdient dan ook aanbeveling om een dergelijk verzoek tijdig voor het verstrijken van de beslistermijn te doen. Gelet op de huidige situatie ligt het, indien uitstel gewenst is, voor de hand om een uitstelverzoek gelijktijdig met de ontvangstbevestiging van de aanvraag te versturen.

2. Opschorten wegens overmacht

Het opschorten van de beslistermijn betekent dat de beslistermijn tijdelijk wordt stilgezet. In artikel 4:15 tweede lid, onder c, van de Algemene wet bestuursrecht is geregeld dat de beslistermijn wordt opgeschort als het bestuursorgaan door overmacht niet in staat is een beschikking te geven. Bij een beroep op overmacht zal het moeten gaan om een onmogelijkheid om te beslissen die veroorzaakt wordt door uitzonderlijke en onvoorziene omstandigheden buiten toedoen van het bestuursorgaan en ook buiten zijn risicosfeer liggen.² De bijzondere omstandigheden in verband met het coronavirus en de ingrijpende noodmaatregelen ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus zijn geen vrijbrief om beslistermijnen op te schorten. Het zal van het geval afhangen in hoeverre dergelijke omstandigheden en maatregelen rond corona invloed hebben op de mogelijkheid om beslistermijnen te halen. De Algemene wet bestuursrecht bepaalt in artikel 4:15, tweede lid, onderdeel c, dat in die gevallen de beslistermijn voor het geven van een beschikking wordt opgeschort. Dit betekent dat in sommige gevallen de beslistermijn sinds 12 maart jongstleden tot in ieder geval 6 april 2020 opgeschort kan zijn geweest. Het bestuursorgaan moet inzichtelijk kunnen maken waarom in het concrete geval van overmacht sprake is. Daarbij moet het verband tussen de ontwikkelingen rond corona en de overmacht worden gelegd. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Besluiten waarvoor feitelijk onderzoek op locatie of bij personen moet worden gedaan dat nu niet of moeilijk kan worden verricht;
- Grote aantallen aanvragen als gevolg van de ontwikkelingen rond corona (bijvoorbeeld afwijkend grote aantallen aanvragers die beroep doen op een voorziening);

² Kamerstukken II 29934, nr. 6, p. 14.

- Aanzienlijke capaciteitsproblemen als gevolg van ziekte en wegvallen van medewerkers vanwege corona; (als dit argument wordt gehanteerd, ligt het voor de hand ook na te denken hoe om te gaan met belanghebbenden die een beroep doen op overmacht en bijvoorbeeld verschoonbare termijnoverschrijding).

Bij de opschorting wegens overmacht gelden voorts enkele wettelijke vereisten en aandachtspunten:

- Het bestuursorgaan moet de opschorting van de beslistermijn vanwege overmacht zo spoedig mogelijk meedelen aan de aanvrager (artikel 4:15 lid 3 Awb).
- Dit moet normaal gesproken door de aanvrager persoonlijk een bericht te sturen.
- Als zeer grote aantallen aanvragen dat onmogelijk maken, bijvoorbeeld omdat het niet mogelijk is om al die aanvragers snel genoeg in een administratie in te voeren, is het goed verdedigbaar dat het bestuursorgaan voor een algemene kennisgeving kiest (vgl. ABRvS 14 december 2016, ECLI:NL:RVS:2016:3232). Een combinatie van een publicatie in een officieel orgaan zoals de Staatscourant of het Gemeenteblad met berichten op de website of zo nodig via sociale media e.d. ligt dan voor de hand, alsmede dat het besluit tot een algemene kennis wordt gebaseerd en op bestuurlijk niveau wordt genomen.
- De Awb gaat er vanuit dat hierbij wel wordt aangegeven wanneer de beschikking(en) wel zullen worden genomen. Neem hierbij een reële termijn. In beginsel mogen daarbij geen slagen om de arm worden gehouden, maar het kan voorkomen dat, afhankelijk van de situatie, het soms niet anders zal kunnen.

Aandachtspunt: wat zijn de gevolgen voor de belanghebbenden als beslistermijnen worden opgeschort?

- Betrek bij de afweging of, en zo ja, voor hoe lang beslistermijnen worden opgeschort, vooral ook de vraag wat daarvan de gevolgen zijn voor de belanghebbenden die die besluiten hebben aangevraagd.
- Sommige besluitvorming laat zich naar de aard van de zaak moeilijk lang opschorten. Denk aan hulpmaatregelen, bepaalde WMO-voorzieningen, mogelijk beslissingen op bezwaar over lasten onder bestuursdwang of dwangsom.
- Als opschorting van de beslistermijn in die gevallen toch onvermijdelijk is, onderzoek dan of de gevolgen voor belanghebbenden op een andere wijze kunnen worden verzacht. Denk aan verlenging van begunstigingstermijnen, verlenen van voorschotten of voorlopige beschikkingen. Deze mogelijkheden zullen sterk afhangen van het geval, en de aantallen beschikkingen waar het om gaat.

Zie ook bijlage 1

3. Verlengen beslistermijn

De Awb en diverse andere wetten kennen de mogelijkheid om beslistermijnen te verlengen. De situatie rondom het Coronavirus kan aanleiding geven voor het

bevoegd gezag om daarvan gebruik te maken. Hiervoor gelden de gebruikelijke regels. Zo is dit alleen mogelijk als de beslistermijn nog niet is verstreken. Voor besluiten die worden voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure geldt dat verlenging alleen mogelijk is bij een ingewikkeld of omstreden onderwerp.

Afhankelijk van de aard van het besluit gelden er procedurele vereisten, bijvoorbeeld dat de beslissing tot verlenging aan de aanvrager moet worden meegedeeld. Deze procedurele vereisten kunnen voortvloeien uit de Awb of uit een bijzondere wet, zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Zie ook bijlage 1

4. Lex silencio positivo

Het voorkomen van termijnoverschrijding is in het bijzonder van belang bij besluiten waarop de *lex silencio positivo*³ van toepassing is. Zo geldt er op grond van (artikel 3.9 van) de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) er voor bepaalde beslissingen een fatale termijn. Dat betekent dat als het bevoegd gezag niet tijdig op een vergunningaanvraag beslist, de aanvrager van rechtswege een vergunning krijgt. Het gaat onder meer om omgevingsvergunningen voor bouwen, slopen, kappen, etc. Met het opschorten van de vergunning of het verlengen van de beslistermijn wordt voorkomen dat een vergunning van rechtswege wordt verleend. Dit is mede van belang voor derde-belanghebbenden.

Er geldt in deze gevallen van de Wabo een beslistermijn van **acht** weken. Er zijn voor het bevoegd gezag twee opties voor een langere termijn:

1. Opschorten van de beslistermijn: de beslistermijn wordt daarmee tijdelijk stilgezet. De gronden zijn geregeld in de Algemene wet bestuursrecht. Dit kan bijvoorbeeld als de aanvrager daarmee schriftelijk instemt. Een andere grond is als het bestuursorgaan door overmacht niet in staat is een beschikking te geven. Zie hiervoor onder 1 en 2.
2. Verlenging van de beslistermijn: de Wabo maakt het mogelijk om de beslistermijn eenmaal met ten hoogste zes weken te verlengen (artikel 3.9 lid 2).

Van beide opties kan het bevoegd gezag gebruik maken om te voorkomen dat een vergunning van rechtswege wordt verleend.

Mocht een vergunning van rechtswege zijn verleend, kan daartegen bezwaar en beroep worden ingesteld. Voor activiteiten met onomkeerbare gevolgen, zoals kappen en slopen, geldt er een termijn van zes weken waarin er nog geen gebruik gemaakt kan worden van de vergunning (artikel 6.1 lid 2 Wabo). De vergunning van rechtswege leidt dan dus nog niet tot onomkeerbare gevolgen. Voor andere activiteiten, zoals bouwen, kan er wel met de activiteit worden begonnen, tenzij er door belanghebbenden bij de rechter een voorlopige voorziening wordt gevraagd.

³ § 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht

5. Dwangsom wegens niet tijdig beslissen

Met het opschorten of verlengen van de beslistermijn kan binnen de wettelijke termijnen worden beslist. In die gevallen wordt eveneens niet toegekomen aan de bepalingen in de Algemene wet bestuursrecht van het beroep en de dwangsom bij niet tijdig beslissen.

6. Telefonisch horen

Bij de vraag of het bestuursorgaan telefonisch kan horen, in plaats van een hoorzitting te organiseren waarbij iedereen in dezelfde ruimte aanwezig is, moet onderscheid gemaakt worden tussen de twee momenten waarop moet worden gehoord:

- Voorafgaand aan een afwijzing of belastend besluit, als het voorgenomen besluit steunt op gegevens over feiten en belangen die de betrokkene betreffen en die niet door hemzelf zijn verstrekt of daarvan afwijken of als de bestuurlijke boete hoger is dan € 340,- (artikel 4:7, 4:8, 5:53 Awb); tenzij de situatie zo spoedeisend is dat er geen tijd is om de betrokkene om een zienswijze te vragen;
- In bezwaar, over het bezwaar (artikel 7:2 Awb).

6.1 Horen voorafgaand aan een belastend primair besluit mogelijk?

De belanghebbende heeft de keuze tussen een schriftelijke zienswijze of een mondelinge zienswijze. De meeste belanghebbenden kiezen voor de mogelijkheid van een schriftelijke zienswijze. Als een belanghebbende zijn zienswijze mondeling wil geven, kan het bestuursorgaan verlangen dat dat telefonisch gebeurt.

6.2 Is telefonisch horen in bezwaar mogelijk?

Gelet op de huidige omstandigheden waarin een groot besmettingsrisico bestaat en veel mensen noodgedwongen thuiswerken is het voor de meeste bezwaarzaken verdedigbaar dat het bestuursorgaan kan bepalen dat er tijdelijk alleen telefonisch of via teleconferencing wordt gehoord. Het ligt wel voor de hand om contact op te nemen met de belanghebbenden om in overleg met hen tot een aanpak te komen. Mogelijkheden om in overleg af te spreken, zijn:

- Uitstel van de hoorzitting, waarbij belanghebbenden instemmen met verlenging van de beslistermijn voor de beslissing op bezwaar; het primaire besluit zal normaal gesproken gelden, tenzij het bestuursorgaan anders beslist (en bijvoorbeeld besluit een last onder dwangsom op te schorten of de begunstigingstermijn te verlengen);
- Telefonisch horen; en als variant daarop horen via videoconferencing (Skype etc.);
- Gelegenheid bieden voor een tweede schriftelijke ronde in plaats van een hoorzitting (vergelijk de mogelijkheid van een schriftelijk pleidooi in civiele zaken); dat kan bijvoorbeeld door eventuele vragen van de bezwaarschriftencommissie schriftelijk voor te leggen; partijen in de gelegenheid te stellen een pleitnota in te dienen, waarin zij de vragen beantwoorden en wat zij verder naar voren willen brengen aangeven, en partijen vervolgens gelegenheid te bieden op elkaars pleitnota's te reageren;

- Vragen of partijen wel behoefte hebben aan een hoorzitting, in aanvulling op de stukken die al zijn gewisseld.

6.3 Aandachtspunten

- Van het horen kan zowel bij een belastend primair besluit als in bezwaar niet worden afgezien, behoudens er zich in de bezwaarfase een situatie voordoet zoals genoemd in artikel 7:3 Awb. Is het niet mogelijk om telefonisch of via teleconferencing te horen, bijvoorbeeld omdat de aard van de zaak of de belanghebbende zich daar tegen verzet, dan leidt dat tot een overmachtsituatie (zie ook onder 2).
- Een bestuursorgaan zal van een digitaal niet vaardige burger niet kunnen verlangen dat hij meewerkt aan horen via Skype, of moet voorzien in een mogelijkheid om de burger daarbij te ondersteunen.
- Een bezwaarschriftencommissie zal bedacht moeten zijn op mogelijk tegenstrijdige belangen. De ene belanghebbende kan belang hebben bij snelle besluitvorming, en een andere belanghebbende juist bij vertraging van de besluitvorming. De commissie zal moeten afwegen hoe in zo'n geval met bijvoorbeeld uitstel wordt omgegaan;
- De bezwaarschriftencommissie zal er ook voor moeten zorgen dat alle belanghebbenden elkaars reactie en extra inbreng vernemen, en gelegenheid krijgen daar nog op te reageren. Bij telefonisch horen per belanghebbende zal dat snel moeilijk zijn. Zorg hier voor een goede en passende oplossing. Denk bij telefonisch horen en videoconferencing met meer partijen aan een duidelijke volgorde, meer nog dan bij een gewone hoorzitting. Of denk aan een schriftelijk pleidooi (zie hiervoor).

7. Gebouwde omgeving

7.1 Vergaderingen door de welstandscommissie

Er is een wettelijke verplichting tot het houden van een openbare vergadering door de welstandscommissie. Dat ziet dan op de vergadering waarin het welstandsadvies wordt vastgesteld. Deze vergaderingen moeten – zoals dat meestal is vastgelegd in de gemeentelijke verordening – vooraf worden aangekondigd. Dan kunnen eventuele insprekers zich melden (als in die mogelijkheid is voorzien in de verordening). Deze vergadering zou ook via een live streaming kunnen plaatsvinden, zoals dat ook bij raadsvergaderingen (en bijv. vergaderingen van bezwaarschriftencommissies) gebeurt. De commissieleden zullen doorgaans dan wel op één plek aanwezig moeten zijn. Alternatief is dat iedere belanghebbende zich vooraf aanmeldt en dat via een teleconference verbinding wordt vergaderd.

De indiener van het plan kan in staat worden gesteld om een toelichting te geven op het bouwplan. Dat kan voorafgaand aan de openbare vergadering, zodat dan al kan worden gezien welke alternatieven er zijn. Een dergelijke toelichting kan eventueel ook schriftelijk geschieden, dan wel door bijvoorbeeld in te bellen tijdens de live streaming.

Optioneel is vervolgens of er ook spreekrecht voor derde-belanghebbenden is geregeld (en hoe). Indien dat wel het geval is, dan kan het inspreken alternatief

Datum
21 maart 2020

worden geregeld door het vooraf op schrift te stellen (en de tekst van het inspreken kan tijdens de live streaming worden opgelezen) dan wel tijdens de openbare vergadering via live streaming worden ingebeld.

Er is veel mogelijk zolang recht wordt gedaan aan de belangen van aanvrager en anderen belanghebbenden. Dat betekent dat zij op enigerlei wijze tijdig hun zienswijze op het bouwplan naar voren moeten kunnen brengen en dat kenbaar is hoe deze zienswijze in de beraadslaging wordt meegenomen en hoe de belangen worden afgewogen.

Tot slot is een kanttekening die kan gaan spelen (en misschien nog wel pregnanter wordt) of het vereiste beraadslagingsquorum wel gehaald wordt vanwege bijvoorbeeld ziekte van de commissieleden. In dat geval zou – net als in andere gevallen waarin wettelijke termijnen niet worden gehaald – een beroep op overmacht kunnen worden gedaan. Het gevolg is dat de besluitvorming wordt opgeschort.

7.2 Ter inzage leggen van stukken

De fysieke terinzagelegging is een belangrijk recht, maar een bestuursorgaan kan daarvoor spreekuren inrichten, vragen of het dossier ook kan worden toegezonden. Wel dient het bestuursorgaan degene die het dossier krijgt toegezonden in de gelegenheid te stellen telefonisch vragen te stellen over het toegezonden dossier

Bijlage 1 Schema opschorten en verlengen beslistermijn

	Besluit (Awb)	Beslissing op bezwaar (Awb)	Beslissing op klaagsch rift	Wob- besluit
Hoofdregel termijnen + verdagen	8 weken, tenzij wettelijk voorschrift anders bepaalt (4:13 lid 1 en 2 Awb) Verlenging mogelijk met zo kort mogelijke / redelijke termijn of bij wettelijk voorschrift bepaalde termijn (4:14 Awb) <u>Let op:</u> Mededeling aan aanvrager (4:14 Awb) + evt. vereisten wettelijk voorschrift	6 + 6 weken bij verdagen, tenzij adviescommissie ingesteld of verder uitstel zoals bedoeld in lid 4 (7:10 Awb) <u>Let op:</u> - Bij verdagen van 6 weken of verder uitstel schriftelijk mededelen	6 of 10 weken + 4 weken bij verdagen. Verdere opschorting mogelijk als klager instemt (9:11 Awb) <u>Let op:</u> - Bij verdagen van 4 weken of verder uitstel schriftelijk mededelen	4 + 4 weken bij verdagen . Opschorting bij het vragen van zienswijzen (6 Wob en 4:8 Awb) <u>Let op:</u> - Bij zowel verdagen als opschorten schriftelijk mededelen
Uniforme openbare voorbereidingspro- cedure (afd. 3.4 Awb)	6 maanden (3:18 lid 1 Awb) Verlenging mogelijk met redelijke termijn <u>bij ingewikkeld of omstreden onderwerp</u> (3:18 lid 2)			

Datum
21 maart 2020

	Awb) of binnen een bij wettelijk voorschrift bepaalde termijn <u>Let op:</u> Voor terinzagelegging en zienswijze aanvrager (3:18 Awb) + evt. vereisten wettelijk voorschrift			
Opschorten vanwege maatregelen tegen Covid-19 mogelijk?	Ja (4:15 lid 2 onder c en lid 3) <u>Let op:</u> - Zo spoedig mogelijk mededelen dat termijn is opgeschort + termijn aangeven - Bij beëindiging opschorting dat mededelen + termijn aangeven waarop besluit kan worden verwacht	Ja (7:14 jo. 4:15 lid 2 onder en c en lid 3) <u>Let op:</u> - Zo spoedig mogelijk mededelen dat termijn is opgeschort + termijn aangeven - Bij beëindiging opschorting dat mededelen + termijn aangeven waarop besluit kan worden verwacht	Nee (beslissing op klacht is geen besluit zodat hoofdstuk 4 Awb niet van toepassing is)	Ja (4:15 lid 2 onder c en lid 3) <u>Let op:</u> - Zo spoedig mogelijk mededelen dat termijn is opgeschort + termijn aangeven - Bij beëindiging opschorting dat mededelen + termijn aangeven waarop besluit kan worden verwacht

Datum
21 maart 2020

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Voorzitters veiligheidsregio's

Directie Publieke Gezondheid

Bezoekadres

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk

1666478-203555-PG

Uw brief

Bijlage(n)

Datum 24 maart 2020
Betreft Aanvulling aanwijzing COVID-19

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Geachte voorzitter,

Gehoord hebbende het advies van het Outbreak Management Team en het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg van 23 maart 2020 en na overleg in de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing van 23 maart 2020, geef ik u op basis van artikel 7 van de Wet publieke gezondheid, in aanvulling op de eerdere aanwijzingen voor bestrijding van de uitbraak van COVID-19, onderstaande opdracht.

U dient uw bevoegdheden op het terrein van openbare orde en veiligheid als bedoeld in artikel 39 van de Wet veiligheidsregio's, waaronder, indien nodig, het opnemen van voorschriften in een noodverordening als bedoeld in artikel 176 van de Gemeentewet, in te zetten opdat zo spoedig mogelijk na deze aanwijzing de volgende maatregelen worden getroffen:

1. Verbod voor alle vergunningsplichtige en meldplichtige evenementen tot 1 juni 2020.
2. Verbod voor alle overige samenkomsten, waarbij uitzonderingen gelden voor de volgende samenkomsten, mits betrokkenen te allen tijde 1,5 meter afstand houden tot de dichtstbijzijnde persoon:
 - wettelijk verplichte samenkomsten, zoals vergaderingen van gemeenteraden, mits daarbij niet meer dan 100 personen aanwezig zijn, alsook vergaderingen van de Staten-Generaal;
 - samenkomsten die nodig zijn voor de continuering van de dagelijkse werkzaamheden van instellingen, bedrijven en andere organisaties, mits daarbij niet meer dan 100 personen aanwezig zijn
 - uitvaarten en huwelijksvoltrekkingen mits daarbij niet meer dan 30 personen aanwezig zijn;
 - samenkomsten van religieuze of levensbeschouwelijke aard, mits daarbij niet meer dan 30 personen aanwezig zijn.

3. Sluiten van casino's, speelhallen en daarmee vergelijkbare instellingen, alsook sluiten van zaken waarbinnen op de uiterlijke verzorging gerichte contactberoepen worden uitgeoefend, zoals kapperszaken en nagelsalons.

Directie Publieke Gezondheid

4. Verbod op het uitoefenen van alle vormen van contactberoepen, waaronder masseurs, kappers, nagelstylisten, escortservices en rij-instructeurs, voor zover deze beroepen niet naar behoren met inachtneming van 1,5 meter afstand tot de klant kunnen worden uitgeoefend. Uitgezonderd is de uitoefening van (para)medische beroepen, mits voor deze uitoefening een individuele medische indicatie bestaat en daarbij door de beoefenaar alle in verband met COVID-19 benodigde hygiënevereisten in acht worden genomen.

Kenmerk
1666478-203555-PG

5. Sluiten van winkels en markten, of beëindigen van openbaar vervoer, indien deze voorzieningen zich niet of niet in voldoende mate houden aan de verwezenlijking van de beperkende maatregelen met betrekking tot het houden van 1,5 meter afstand tussen alle in de voorziening aanwezige personen, of aan het op adequate wijze zichtbaar duidelijk maken daarvan.

6. Sluiten van alle vormen van locaties, waaronder vakantieparken, campings, parken, natuurgebieden en stranden, indien op deze locaties niet of niet in voldoende mate de beperkende maatregel met betrekking tot het houden van 1,5 meter afstand tussen daar aanwezige personen in acht wordt genomen of het niet in acht nemen daarvan dreigt.

7. Instellen van een verbod op al dan niet toevallige groepsvorming in (bepaalde delen van) de publieke ruimte. Onder groepsvorming wordt hierbij verstaan: drie of meer personen die daarbij niet of niet in voldoende mate een onderlinge afstand van 1,5 meter in acht nemen. Van groepsvorming is geen sprake indien het personen betreft die een gezamenlijk huishouden vormen. Daarnaast is van groepsvorming geen sprake als het kinderen tot en met 12 jaar betreft die samen spelen onder toezicht van een of meer ouders of voogden die daarbij onderling een afstand van 1,5 meter in acht nemen.

De onder 2 en 3 bedoelde verboden dient u op te nemen in een noodverordening. Voor de onder 4 tot en met 7 genoemde maatregelen kunt u een voorziening in de noodverordening te treffen, opdat optreden krachtens die verordening mogelijk is indien dat noodzakelijk is.

De onder 2 tot en met 7 bedoelde maatregelen zullen uiterlijk 6 april 2020 worden heroverwogen.

Ik verzoek u mij en de minister van Justitie en Veiligheid met enige regelmaat te informeren over de voortgang van deze maatregelen. Als u problemen ervaart bij de uitvoering, verzoek ik u contact op te nemen met het coronateam van het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC-N).

Directie Publieke Gezondheid

Kenmerk
1666478-203555-PG

Hoogachtend,

Mede namens de minister van Justitie en Veiligheid,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Hugo de Jonge